

Dwaasheid (& Domheid)

< appeltje S > (save) en prompt overschrijf ik een drie pagina's tellend stuk, waar ik 4 dagen achtereen aan heb zitten ploeteren. Onverstandig ook, om de lay-out van andere stukken te gebruiken om er een nieuw stuk van te maken, ik weet het...

Nu lijkt dit weliswaar een vorm van domheid, maar het is mij in dezen dan ook enkel te doen om het nu volgende bruggetje.

Mijn wijsvinger heeft de bewuste toets amper verlaten, of ik schreeuw het al uit:

"*Jij achteloze dwaas!*" Plus nog wat gevloek en getier wat ik hier voor het goede fatsoen achterwege laat.

Uitgesproken zoals alleen mijn wiskundeleraar van de middelbare school dat kon:

"*Dwhaaaasss, heb jij je huiswerk niet gemhaaaakt?! Ik zie je volgend jhaaaarr wel weer, in de twééde.*" Meneer Lambrechts, bij deze nogmaals dank.

Iedere keer als ik een dwaasheid of domheid in mij bespeur, hoor ik 't mijzelf met deze intonatie inprenten. Treffender kan de lading van dit woord niet geprononceerd worden. Hij was het, die mij op humoristische wijze met dit begrip confronteerde en sedert dien kan ik mijn voorliefde voor de dwaasheid niet beteugelen. Hierna volgde de literatuur van Desiderius Erasmus, Matthijs van Boxtel en anderen. Dwaasheid must sein! Geen eigenschap zo vermakelijk en treffend, als de dwaasheid. De Dwaasheid, wat mij betreft. Met een kapitale D.

Och en wee, dat men zoveel vrees heeft voor de eigen dwaasheid. Het is nochtans een betrekkelijk onschuldig verschijnsel, behoudens eventuele grootschalige en publieke gevolgen. Maar op kleinschalig en persoonlijk niveau kan het weinig kwaads aanrichten. Uiteraard, het begaan van dwaasheden, kan het beeld wat men van je heeft, tijdelijk een kleur geven welke niet bij je past, maar dit is uitwisbaar. Dit kan wegebben, al zal het niet snel vergeten worden. Mijn trouwe jeugdvrienden bijvoorbeeld, willen nog weleens refereren aan dwaasheden uit mijn verleden. Dit levert doorgaans zeer vermakelijke anekdotes op.

Het maken van fouten, het uiten van onalledaagse gedachten, het ondermijnen van conventies, het hoogmoedig ventileren van het persoonlijke gelijk, het ondoordacht creëren van schaamtevolle situaties en wat dies meer zij. Mits voorkomend binnen de eigen kring waarin men verkeert, kunnen het niet anders dan naïeve fratsen zijn. Als de directe omgeving enige vergevingsgezindheid kent, kan men het er zelfs op wagen, infantiliteiten publiekelijk in woord en gebaar te uiten. Zonder schaamte en zonder benul van de eigen onbenulligheid.

Negeer zonder gêne de aansturende blikken van je omstanders, omarm je onbevangenheid en doe net alsof je pas enkele jaren op deze aardbol rondloopt. Verwondering pur sang.

"*Dans, spring, schreeuw en trek de gekste bekken.*" Zei hij, die ingetogen toekijkt hoe anderen dit voor hem ten uitvoer brengen. Bega die misstappen en tracht er wijzer van te worden.

Dwaasheid kent net als domheid een zeker herhalingsprincipe, ofwel een deels bewuste aanzet. Want al weet ik donders goed, dat ik de bovenstaande fout al meerdere malen heb begaan, (niet geheel zonder een vleugje achteloosheid) bega ik 'm vaker dan mij lief is. Anders dan bij achteloosheid, is er bij dwaasheid sprake van enige voorkennis, hoewel men geneigd is hieraan voorbij te gaan.

Het grote verschil tussen dwaasheid en domheid, mijns inziens althans, is het gegeven dat men in het geval van dwaasheid de schaamte bewust ondermijnen kan. (Zoals de hofnar die zijn dwaasheden ontdaan van schaamte, inzette om anderen een spiegel voor te houden) Daar waar de schaamte in het geval van domheid, een katalyserende functie heeft voor zij die deze domheid zelf begaan.

De scheidslijn is klein, ik weet het. Toch houd ik ervan dit soort begrippen middels nuances van elkander te scheiden. Dit is een gevolg van het nader beschouwen der dingen.

Struikel over de eigen voeten, wapper onbezonnen de ritssluiting van je jas tegen de schaamstreek en laat anderen lachen wanneer je vervolgens van de pijn vergaat.

Koop No. 4 koffiefilters terwijl de keukenla ervan uitpuilt. (omdat je vergeten bent hoeveel je er nog op voorraad had. Of No. 2, omdat je niet onthouden hebt welke de juiste is) Laat de wind door je openstaande gulp gieren, verwar Oost met West en verdwaal. Laat ondanks het verdachte borrelen van je maag, die ene scheet, welke een natte blijkt te zijn.

Wat maakt 't ook uit. Waar nodig zal de tijd zal de dwaasheid helen. Of niet, want ze is nu eenmaal zo heerlijk aandoenlijk.

Draag water naar de zee, dweil met de kraan open en gooi vuur naar de zon. Al staat de hele wereld in brand, laten wij onnozel doen.

Niets bevestigt ons marginale bestaan beter dan de dwaasheid en zij die ons bestaan overschatten laten de dwaasheid links liggen. De dwaasheid toont ons onze onvolkomenheid en doet ons glimlachen bij de gedachte aan de imperfectie van onze soort. Mij in ieder geval.

Al is het lastig een duidelijk onderscheid te maken tussen dwaasheid en achteloosheid, daar de achteloosheid een onderdeel van de dwaasheid kan zijn, maar omgekeerd is de dwaasheid nimmer een onderdeel van de achteloosheid. De herhaling van eenzelfde domheid, maakt een overkoepelende dwaasheid zichtbaar. Al kost het mij moeite mijzelf hierin te blijven volgen, daar ik constructief gezien de chronologie dezer begrippen, nauwelijks overzien kan. Wartaal wellicht, maar in dit geval ondermijn ik dus de schaamte en kan ik slechts hopen dat anderen dit nog volgen kunnen. Of volgen willen, als ze al niet eerder afgehaakt zijn.

Enfin, de stunteligheid waarmee wij onze levenslessen vergaren is van een ongekende schoonheid. Aandoenlijk en onvolledig. Sowieso kent ieder mens zijn of haar eigen dwaasheden en zodoende toont ze ons de onderlinge verschillen, die net als bij de schoonheidsbeleving, onze individuele belevingen onthult en het moge onderhand duidelijk zijn dat ik een voorstander ben van de opvatting, dat wij allen individuen zijn en dat juist hierachter een grootse pracht schuilgaat.

Eenheidsworsten lust ik niet en eendracht slokt de schoonheid op, welke uiteindelijk de dwaasheid vernietigen zal. En wie de dwaasheid doet sterven, zal zijn of haar ontwikkeling doen stagneren.

Immers, ze heeft een functie, mits gepaard gaand met enige domheid. Dwaasheid an sich dient slechts als vermaak. Want al zijn wij ietwat hardleers, onze fouten en misstappen leveren zo nu en dan vooruitgang op. We kunnen dan ook wel de nodige progressie gebruiken, daar onze evolutie al ruim 200.000 jaar lijkt te zijn afgeremd. Homo sapiens, met als enige troost dat we ons heden homo sapiens sapiens mogen noemen, omdat de wetenschap vindt dat onze technische ontwikkeling onze soort doet evolueren. Edoch, een schrale troost daar wij als biologisch wezen nauwelijks veranderd zijn. Het zou wel heel ver gaan om onze dwaasheid hieraan te koppelen, (omdat ik hier nu eenmaal geen verstand van heb) maar ze lijkt zich evenredig aan ons trage evolutieproces te voltrekken. Sterker nog, onze dwaasheid is zeer constant, hoewel ik ervan uitga dat onze vroege voorouders meerdere dwaasheden begingen,

simpelweg omdat ze nog zoveel leren moesten. Hoewel... Hun toenmalige leven was wellicht minder gevuld en complex dan ons huidige bestaan. Overleven had de hoogste prioriteit en dat is thans wel anders.

Toch begaan wij dwaasheden, die ook zij begingen. Het lijkt er dan ook op dat wij louter van onze eigen dwaasheden kunnen leren. Andermans dwaasheden krijgen geen vat op onze persoonlijke vooruitgang. Waarom anders moet ieder kind afzonderlijk leren dat ze zich aan vuur branden kan. Hoe hard moeder ook schreeuwt, pas als een kind de hitte van een vlam lichamenlijk ervaren heeft, zal het in het vervolg wel twee keer nadenken alvorens de vingertjes hieraan te branden.

Ook de doodoener dat wij van onze historische mistappen geleerd hebben, (de fouten door onze recente voorgangers begaan) lijkt zelden als zodanig wortel te schieten in de hoofden van zij die dit pretenderen. Vooral binnen de Nederlandse politiek is het een veelvuldig gebruikt argument, dat wij van onze eerdere misstappen dienen te leren.

Politiek maakt mij moedeloos, laat dat alvast gezegd zijn, alvorens ik de volgende korte geëngageerde tirade uit mijn gestel schrijf.

Ons voor de zoveelste keer voor het karretje van mondiale militaire (democratische) ideologieën laten spannen, duidt mijns inziens ook op het niet willen leren van eerdere collectieve dwaasheden. De hardnekkige ontkenning hiervan, maakt dat wij in de toekomst deze misstappen wederom zullen begaan. Dan zullen we weer geconfronteerd worden met het gebrek aan steun en moeten we het weer op eigen houtje oplossen. Eerder gemaakte beloftes worden niet nagekomen, waardoor wij er immer alleen voor zullen staan. Wij dwaze (domme) Hollanders laten ons graag inpakken en misleiden door grotere en wellicht dwazere machten, die ons op hun beurt als een makkelijke prooi zien, die zich graag op de voorste linie laat plaatsen. Blind als we worden, wanneer we als marginaal landje een plaats krijgen toebedeeld op het wereldtoneel.

Zoals ik al meldde, politiek kan mij zeer moedeloos maken, vooral wanneer ik vermoed dat men eerdere denkfouten herhaald. Wel moet ik accentueren dat dit inderdaad slechts vermoedens zijn, want wat weet ik nu eenmaal van dit soort, voor een gemiddelde burger onoverzichtelijke (inter)nationale politieke bewegingen? Weinig tot niets. Dit komt deels omdat ik de betreffende informatie niet tot mijn beschikking heb en ook nooit verkrijgen zal. Enfin, ik zwijg hierover.

Als we werkelijk zouden leren van de mistappen die onze voorgangers hebben begaan, zouden wij er allang van doordrongen moeten zijn, dat in het geval van onafwendbaar gevaar, hysterisch schreeuwen geen ene moer helpt. Ook zouden wij het thans wel nalaten dood en verderf te zaaien, daar we het er zo onderhand over eens zijn, dat dit zeer onkies is.

Onze huidige ethiek in dezen, is niet anders dan die van enkele eeuwen geleden. Misschien niet zo gek, als je je bedenkt dat wij onze omgeving aanpassen aan dat wat wij behoeven, anders dan de overige levensvormen die ons omringen, welke zich aanpassen aan de mogelijkheden die de desbetreffende habitat hen biedt.

Onze destructieve blauwdruk, maakt dat wij dwazer zijn dan welk wezen ook!

Verblind door onze dwangmatige behoefte, alles naar onze hand te willen zetten, en toch verbaasd zijn wanneer dit niet lukken wil, omdat wij veronderstellen hierboven te staan. En maar blijven proberen, want ons neerleggen bij onze eigen beperkingen, dat nooit!

Hoe dwaas moet je zijn om aan de voet van een vulkaan te gaan wonen, terwijl de overlevering vele verhalen kent, waaruit blijkt dat dit zeer onverstandig is? Neen, liever gaan wij stug door met het offeren van varkens en vruchten, om de vulkaangoden mild te stemmen, in plaats van het verlaten van huis en haard wanneer een op handen zijnde eruptie ons middels preventief

gebulder waarschuwt. En toch, we restaureren onze huizen en planten ons voort, om onze volgende generatie wederom bloot te stellen aan deze gevaren.

Hoe dwaas moet je zijn om keer op keer verrast te worden door een terugkerend object wat je zojuist zelf in de lucht hebt geworpen? De zwaartekracht is nochtans geen nieuw verschijnsel. Hoe dwaas moet je zijn, om middels een groot waarschuwingbord gewezen te worden op het feit dat de rand van een 200 meter hoge klif, enig gevaar met zich mee brengt wanneer je deze grens tart. Toch, dit bord staat er vast niet voor niets. In het verleden zullen er vast en zeker onnozele halzen zijn geweest (in de veronderstelling verkerend dat de dichtheid van de aangrenzende lucht gelijk zou staan aan die van de stenen klif) die een poging hebben ondernomen hebben de rechte lijn van hun wandelgang te vervolgen. Of het moeten albino's zijn geweest, wiens perceptie van diepte minder ontwikkeld is.

Zo vertelde een goede vriendin mij ooit over een voordracht van een Japanse dichter, waarin hij verbaasd vertelde over dit soort waarschuwingssignalen, terwijl het enige signaal wat hij daadwerkelijk essentieel achtte, de naar hem gerichte liefde van een vrouw zou zijn. Maar over de liefde later meer.

Neen, wij leren niet van externe dwaasheden. Aandoenlijke wezentjes zijn wij toch, en zo lekker eigenwijs ook. De koppigheid waarmee wij andermans dwaasheden terzijde schuiven, nadat we er smakelijk om hebben gelachen of ze betweterig hebben bekritiseerd, is van een orde welke niet uit ons ontwerp te verwijderen lijkt. Ik onderwerp mij graag aan deze vaststaande onnozelheid. Al is het maar omwille haar imperfecte schoonheid. Want kleine (intermenselijke) dwaasheden zijn onschuldig en bovenal heel mooi.

Over grote dwaasheden zwijg ik liever. Over de grote dwazen nog meer!